

iz Avstrije udeležila drž. poslanca Wolf in Heeger. Heeger je ondi govoril, da čutijo avstrijski Nemci potrebo, prihiteti v roke velike Germanije. Hlapčevanju avstrijskih Nemcev mora biti konec. Letošnja jesen mora prinesiti odločitev. Kri že teče. »Živela vsenemška država z Avstrijo!« In tega moža ne bodo zaprli, ko se pritepe zopet nazaj v Avstrijo jest avstrijski kruh! Wolf je udrihal po organizaciji katoliških delavcev. Dr. Bä-reuther je brzojavil: »Avstrijski Nemci zanašajo se in upajo na Vas!« Kak vihar bi bil, ako bi take besede avstrijski Slovani posiljali v Rusijo.

Proč s trozvezo!

Proti trozvezi se oglašajo slovenski kršč. socialci na vseh svojih shodih. Priporočajo zvezo z Rusijo, ker zveza z Nemčijo in Italijo Avstriji ob njenih mejah nepregledno škoduje. Ljudstvo zvezo z Rusijo navdušeno odobruje.

Dr. Ferjančič in celjski izgredi.

O dr. Ferjančiču trdi nek dopisnik v »Vaterlandu«, da je tudi on zaradi svojega govora sokriv na celjskih izgredih, in imenuje Celje Slovincem tuj kraj. Skoro ne verjamemo, da bi isti članek mogel spisati kak Slovenec, če pa ga je vendar spisal, tedaj ga je mogel spisati le kak podel kranjski liberalec. Poslal ga je v »Vaterland«, da bi s tem mistifikoval javnost ter dobil novo netivo za domači prepri.

Ovržena obsodba.

Zupan v Devinu pri Trstu, g. Miroslav Ples, je bil obsojen na osem mesecev težke ječe, ker so ga krivili, da je sokriv nemirov pred tamošnjo šolo laškega šulferajna. Najvišje sodišče na Dunaju pa je to obsodbo razveljavilo, ker ga je sodišče v Trstu obsodilo oziraje se na lastno priznanje, a Ples v resnici ničesar ni pripoznal, ker je sodišče se opiralo na besede Plesove: »bravi, bravi, fantje,« a se ni oziralo na to, da je pristavil »boste dajali že račun,« ker je sodišče prezrlo, da Ples niti ni stopil med razgrajče ali v njih obližje, kakor se to navaja v razlogih obsodbe. Sodišče v Trstu se je odločilo, da je imel Ples hudoben namen, a ni uvaževalo, da je 5 verjetnih prič izjavilo ravno nasprotno, namreč, da je Ples prosil priče, naj mu pomagajo miriti razgrajalce.

Cerkvene zadeve.

Prvi culu-kafriški mašnik.

Ljubljanska »Danica« je priobčila zanimivo pismo nekega trapista iz Marijanihilla v katerem pripoveduje, kake občutke je zbudil rojakom nastop prvega črnega mašnika, ko se je povrnil po končanih študijah iz Rima v svojo črno domovino. Trapist piše tako-le:

»Naš prečast. oče opat je pripeljal vrnivši se od zadnjega potovanja v Rim seboj črnega mašnika, kolikor mi znano, prvega iz rodu Culukafrov, ki je dosegel mašništvo. Prijateljem misijona v južni Afriki je pač znan po sliki, ali vsaj po imenu, nekateri so ga morda celo osebno poznali, ko je bival v Rimu in na Nemskem; — njega ime je dr. Eduard Müller. Leta 1884. je bil prišel črničnik kot 10letni deček v misijonsko šolo v Marijanihillo. Ker je kazal izredno nadarjenost, poslal ga je takratni opat o. Franc I. 1888. v Rim v propagando, kjer je s sijajnimi uspehi vršil in dovršil svoje študije. Sedaj se je vrnil kot mašnik in doktor modroslovja v svojo domovino.

Ni mi možno popisati začudenja, ki se je zrkalo na obrazih šolarjev, ko so ga videli spremljajočega čast. očeta. Bil jim je nedoumljiva uganka: kajti črna barva in vsa zunanost jim je dejala, da je njihovega rodu, a častitljiva duhovska obleka je značila duhovna. Z odprtimi ustmi so zrl vanj in niti glasu niso mogli dati od sebe samega čudenja: videlo se jim je, da uganke ne mo-

rejo rešiti. Ko sem jim pa povedal, da je tudi mašnik, tedaj se je izvil iz njihovih prsi zategnjeni »au« (kar pomenja toliko, kakor naš »ô«), in več mi je povedal ta medmet, kakor dolg govor; a še vedno so bile njihove oči uprte vanj, prsi so se jim dvigale in le polagoma se je vrnilo življenje med nje. Najprej so čute kazali po raznih zunanjih znamenjih, še-le pozneje se jim je razvzljajal tudi jezik in naposled si je začudenje duška dalo v vzkliku: »Črni mašnik!« Ej, to jim je dalo tvarine h govorjenju, to jim je dalo veselje za petje! V sprevodu so ga spremili s čast. očetom na dom.

On pa se je čudil najbolj temu, da med vsemi velikimi in malimi šolarji ne najde več nikakega znanca. »Ti so mi vsi tuji«, je dejal večkrat. Je pač minilo že nad 10 let, odkar ni bil v Marijanihillo in v tej dobi se je marsikaj spremenilo. Njegovi šolski tovariši so odrasli ter si ustanovili lastno domovje ali pa so odšli v tujino. Naposled zapazi med mladimi možmi vendar-le znano obličje. »To je Josip Huber«, zakliče, »tega pa poznam, bil je z menoj v šoli«.

Mimogrede bodi omenjeno, da govori dr. Eduard Müller več jezikov in prav dobro angleški in italijanski, dosti dobro tudi nemški. Razven teh in svojega materinega kafriškega jezika govori gladko latinsko, razume grško in nekoliko tudi hebrejsko in je sploh humanistično, modroslovno in bogoslovno jako naobražen. In to kafer! Ali ni čudno?

Naslednji dan je bral med kafriško službo božjo tudi on sv. mašo. Za nas vse je bilo to nekaj posebnega, ko smo videli črnega mašnika pred altarjem. Obraz in roki ste se videli tembolj črni, ker ste bili v tolikem nasprotju od bele albe in belega mašnega oblačila. Drugače pa ima vsa njegova postava nekaj tako mladostnega in otroško-nedolžnega na sebi, da se nehote človeku prikupi. Rubrike je izpolnoval zelo natančno; čuden se mi je zdel le veliki križ, s kojim je ljudstvo ob koncu svete maše blagoslovilo. A to ni graje vredno; še-le prav dobro se mu je podajalo.

Po sv. maši je nagovoril vernike v kafriškem jeziku. Kaj so zamorci ob tem nagovoru mislili in čutili, ne vem; ali zdi se mi, da je bila stara ženica, ki je nekaj dni pozneje mašnika-zamorca srečala, reprezentantinja vseh kafrov. Njeno začudenje in njeno veselje je bilo skoro brezmejno. Z rokami je tlesnila, večkrat zaporedoma je svečeniku pristrčno roko stisnila in kakor veletok so se ji usipale iz ust hvalnice na Stvarnika radi tolike nezaslisane milosti! — Bil sem priča tega prizora in mislil sem si: »Kako vesela bo še-le lastna mati nad takim sinom!« Ali v svojo žalost sem slisal, da so Müllerjevi stariši še pagani in prav tako njegovi bratje in sestre; mati je vrhu tega še slepa, torej dvakrat slepa, duševno in telesno. Človeku se kaj tacega zdi skoraj nemogoče, sleherni bi pač pričakoval, da se bodo ob sinovi spreobrnitvi ali zaradi njega vsi takoj spreobrnili. Ali niso se. Iz tega se vidi jasno, da je spreobrnitev kake duše milost božja, ki jo Bog podeli, komur sam hoče. Oznano-vanje besede božje samo na sebi še ne zadostuje. Upati pa je, da se bo mlademu zamorskemu svečeniku posrečilo, po nekrvavi daritvi, kojo daruje vsak dan, izprositi za vse svoje sorodnike največjo vseh milosti — sv. vero.

Kratki čas počitnic porabi Müller v obiskovanje misijonskih postaj. Po počitnicah nastopi sam misijonsko delovanje v svoji domovini. Da bi bilo njegovo delo blagoslovljeno! Ker je pa silno težko, kako ljudstvo spreobrniti in spreobrnjeno ohraniti stano-vitno v sv. veri brez duhovnikov-domačinov, zato kličem k Bogu, delilec milosti, naj obudi prvemu črnemu culu-kafri-mašniku še mnogo tovarišev v svetem poklicu!

Dopisi.

Ptuj. (Hórvatek med našim učitelstvom.) Učitelstvo ptujkega in ormoškega okraja je imelo dne 24. avgusta shod pod zavetjem § 2. Sklical ga je znani učitelj A. Hórvatek iz Gusswerka, ki se je že baje v Ljubnem predstavil, da ni »bindišer« ter je že po vsej deželi znan kot rudečkar in vodja štajarskih »mladičev« med učitelji. Bil je to že 7. shod na Spodnjem Štajarskem v teku nekaj tednov, pri katerih je ta mož v svojih počitnicah govoril našemu slovenskemu učitelstvu. V Ptujju je seznanil svoje poslušalce s programom »mladičev«, ki so socialistična garda med učitelstvom vseh narodov in vseh veroizpovedanj. Neusmiljeno je zabavljajl proti vsaki veri, osobito proti katoliški cerkvi in duhovščini ter označil svoje stališče z naslednjimi točkami:

1. Nравnost in vera niste v nikaki zvezi med seboj. Naloga vseh cerkev in duhovščine vseh veroizpovedanj bila je vselej in povsod: vladati ljudstva.

2. Vera je stvar srca (Herzensangelegenheit) in ne spada v šolo.

3. Vera ima skrbeti za srečo onostranskega življenja, šola in omika pa hoče skrbeti za časno srečo.

4. Sreča človeška je odvisna od njegove omike, zato je treba omiko in znanost širiti med ljudstvom ter slehernega državljana povzdigniti na kolikor možno najvišjo stopinjo omike.

5. Odrekal je katoliški cerkvi vsakateri oblažilni upliv na ljudstvo in vsako katerikoli dobro uredbo. Ko se mu je ugovarjalo prav tej točki ter spominjalo med drugimi na našega nesmrtnega Slomška in njegovega učit. g. kaplana Pražnikarja, rekel je drzno: to so ti ljudje storili iz sebičnosti in kot ljudje ne kot duhovni. Eksercicije za učitelje imenoval je duševne natezalnice.

6. Branil je današnjo moderno šolo ter njeno slobodo. Naglašal, da si je ljudstvo ne bode dalo preustrojiti, ne odvzeti. A kmalu potem zabavljajl je, da so naše današnje šolske razmere ničvredne in skrajno pomanjkljive, in sicer:

a) Šole so verske, ker visi v njih križ, ker se mora moliti pred šolo in po šoli, ker se vodijo otroci iz šole k šol. mašam, k nedeljski službi božji, k telovski procesiji, k spovedi; da celo učitelstvo mora otroke na teh potih spremljati. (Oh!)

b) Šole odgajajo k slepemu domoljubju. Vse se mora otrokom hvaliti, karkoli postave zahtevajo, vse postavne naredbe dobre imenovati, otroke je treba navajati k pokorščini do vseh postav, bodisi dobre ali slabe.

c) Šola vceplja otrokom hlapčevsko mišljenje in ljubezen do robstva, ker mora učitelj otroke učiti, naj bodo z majhnim zadovoljni, pohlevni, pokorni, delavni, naj ne mislijo, da so bogataši srečnejši, naj ljubijo uboštvo in revščino.

7. Šolske odredbe priklepajo učitelja kakor z verigami na orglje, ga stavljajo pod tajno nadzorstvo duhovščine ter dajo upliv duhovščini v krajevnih, okrajnih in dež. šol. svetih.

8. Izzival je navzoče ter jih povabil, naj mu odločno povedo svoje mnenje, ako se ne strinjajo z njim. A le jedna učiteljica nastopila je ter mu odločno nasprotovala.

9. Napadal je nezaslišano naše slovenske poslance, da se niso odločno potegovali za dostojno zvišanje plač. Njih prijaznost napram učitelstvu imenoval je hinavsko, lažnjivo. Sedaj mu je odločno ugovarjal nek nadučitelj in tudi neka učiteljica potegovala se je za čast slovenskih poslancev.

Konečno je povabljal vse navzoče, naj pristopijo h gardi »mladičev«, naj delujejo zvesto in brezobzirno povsod v smislu programa, kojega je dobil vsak navzoči natiskanega s seboj. 5. točka tega programa